

ULUSLARARASI BEŞERİ VE SOSYAL BİLİMLER İNCELEME DERGİSİ (UBSBİD)

INTERNATIONAL HUMANITES AND SOCIAL SCIENCE REVIEW (IHSSR)

Volume: 2 Issue: 1 Year: 2018

KÜRESEL NÜKLEER SİLAHLARI YASAKLAMA ÇABALARI: NEO-POPÜLİZMİN ETKİSİ

Dr. Tuğba BAYAR*

Dr. Murat BAYAR**

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Makale Tarihiçesi:

Başvuru

02.03.2018

Revizyon

04.03.2018

Kabul

19.04.2018

Orcid Numarası:

0000-0002-8586-913X

Orcid Numarası:

0000-0001-9697-4093

Anahtar Kelimeler:

Popülizm, nükleer silahsızlanma, NPT,

Brexit, Birleşmiş Milletler.

Amaç: Bu makale, nükleer silah sahibi ülkelerde etkisini giderek artırmakta olan popülist trendin nükleer silahsızlanmaya olan etkisini incelemektedir.

Tasarım/Yöntem: Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşmasının hedeflerine ulaşma derecesi hakkında alan yazındaki tartışmalar ve yeni gelişmeler ele alınmaktadır.

Sonuçlar:Nükleer silahların geliştirilmesi güvenliğinin temininin en emin aracı olarak görülmekte, ayrıca, millî üstünlük hislerinden beslenmektedir.

Özgün Değer:Büyük güçlerde neo-popülizmin taban oluşturduğu dönemlerin bir çok vakada savaşımlara yol açtığını düşündüğümüzde, yayılmakta olan bu trendin de küresel barış ve istikrara vereceği zararlar endişe uyandırıcıdır.

GLOBAL EFFORTS FOR NUCLEAR NON-PROLIFERATION: IMPACT OF NEO-POPULISM

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received

02.03.2018

Revised

04.03.2018

Accepted

19.04.2018

Orcid Number:

0000-0002-8586-913X

Orcid Number:

0000-0001-9697-4093

Keywords:

Populism, nuclear nonproliferation, NPT,

Brexit, United Nations.

Objectives: This article examines the impact of rising populism in nuclear weapon states on nuclear non-proliferation.

Methods: The debate on the Nonproliferation Treaty's potential of achieving its goals, as well as new developments, are addressed.

Results: The development of nuclear weapons, which is also motivated by national pride, is considered as the surest way of protecting national security.

Originality: Considering that rise of populism in major powers has led to wars in many cases, this article draws a cautious picture for the future of global peace and stability.

* Öğr.Gör.Dr., Uluslararası İlişkiler, Bilkent Üniversitesi, tugba.bayar@bilkent.edu.tr

** Dr.Öğr.Üyesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, murat.bayar@asbu.edu.tr

1. Giriş

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK), nükleer silahların küresel olarak yasaklanması için bağlayıcı bir doküman oluşturmak üzere 2017 senesinde Birleşmiş Milletler (BM) üyelerinin görüşmelere başlaması için bir karar yayınlamıştır (United Nations General Assembly 2016). Bu karara gerekçe olarak, nükleer silahların yeryüzündeki yaygın varlığı ile yol açabilecekleri yıkımsal sonuçlardan duyulan endişe gösterilmiştir. Bu konferansların ilk etabı New York'ta gerçekleştirilmiştir. 7 Haziran 2017 tarihinde iki oturum halinde gerçekleşen müzakerelere ABD, İngiltere, Fransa, Rusya gibi önde gelen nükleer güçler de dâhil olmak üzere pek çok ülke katılmayacaklarını açıklamışlardır. ABD'nin Birleşmiş Milletler Daimî Temsilcisi (BMDT) Nikki Haley, yaptığı açıklamada, nükleer silahların yasaklanmasının gerçekçi bir hedef olmadığını vurgulayarak Kuzey Kore gibi dünyayı tehdit eden odaklar vâir oldukça nükleer silahların tamamıyla ortadan kaldırılmayacağını dile getirmiştir. Rusya Dışişleri Bakanı Sergei V. Lavrov da küresel nükleer silah yasağı hususunda ABD'nin tutumuna katıldıklarını beyan etmiştir. Öte yandan, bu yasağı savunanlar, oluşturulacak anlaşma metnine yeterince ülkenin taraf olması halinde, nükleer silah sahibi ülkelere daha ciddi bir siyasi ve ahlaki baskı yapılabileceğini düşünmektedirler (The New York Times 2017).

Bu makalede, realist okulun şu iki varsayımından yola çıkılmaktadır: i) Bir devletin nükleer silah sahibi olması, ona yöneltilmesi olası bir saldırıyı/savaşı engeller; ii) güç, kaynak üstünlüğü demektir. Bu iki varsayımdan yola çıkarak şu iddia edilmektedir: Nükleer silah sahibi devletlerde yükselen siyasi trend neo-popülizm, yabancı düşmanlığı, demokrasinin sandıktan çıkan sayılara indirgenmesi gibi faktörlerle kimin üstün olduğu yarışını başlatmaktadır. Bu yarış hem ülke içi hem de uluslararası sahada gerçekleşmektedir. Nükleer silah sahibi olmak da uluslararası platformda bu yarışta kazanan olmak anlamı taşımaktadır. Aynı zamanda, nükleer silahlar defansif anlamda da hizmet görerek devletler için varoluş sigortası olmaktadır. Bu bağlamda etkisini yoğun olarak hissettiren neo-popülizm, nükleer silahsızlanmanın önüne aşılması güç bir set çekmektedir. Nükleer silah sahibi devletlerin, Nükleer Silahların Yasaklanması Sözleşmesi'ni protesto etmelerinin sebebi de, Kuzey Kore gibi ülkelerin nükleer silah sahibi olma ihtiraslarını açıklayan dinamik de bu savlarla açıklanabilir. Neo-popülist akımın gerek iç gerek dış dinamikleri, realist dünyanın yumuşak karnından beslenmektedir. Bu akım, güvenlik kaygılarını, tehditleri, biz ve diğerleri ayırımı yaparak düşman algısını ve korkuyu körüklerken; diğer taraftan da milli üstünlük hissini besleyerek nükleer teknoloji ve nükleer silah sahibi olmaktan vazgeçmeyi imkânsız hale getirmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Nükleer silahların yasaklanmasını öngören ve bu alanda hukuki bağlayıcılığı haiz ilk anlaşma olan Nükleer Silahların Yasaklanması Sözleşmesi, New York'ta bulunan Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde 20 Eylül 2017'de imzaya açılmıştır. BM Genel Sekreteri António Guterres burada yaptığı konuşmada, bu

anlaşmanın, hali hazırda mevcut yaklaşık 15.000 nükleer silahın varlığından doğan risklerin ve bu silahların kullanımı halinde oluşabilecek insani yıkımların ve çevre felaketlerinin bir neticesi olduğunu belirtmiştir. İmzaya açıldığı gün 42 ülkenin imzaladığı anlaşma aynı gün Vatikan'da ve Tayland'da onaylanmıştır. Bu sözleşmenin, en az 50 ülkenin onaylamasından 90 gün sonra yürürlüğe gireceği belirtilmiştir (The UN News Centre 2017). 2017 senesi sonu itibarıyla imzacı ülke sayısı 56, onaylayarak taraf haline gelen ülke sayısı ise 3'tür (United Nations Treaty Collection 2017). İmzacı ülkeler arasında, nükleer silah sahibi hiçbir devlet bulunmamaktadır.

Nükleer Silahların Yasaklanması Sözleşmesi (NPT), mevcut nükleer silahsızlanma rejiminden oldukça farklıdır. Yürürlükte olan rejim Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması ile ihdas edilmiştir. NPT'ye taraf nükleer silah sahibi devletler, ellerindeki bilgiyi, materyali, donanımı vs. nükleer silah sahibi olmayan ülkelere aktarmayı; nükleer silah sahibi olmayan devletler ise nükleer silah edinmemeyi taahhüt etmektedirler. NPT'nin başarısı ve başarısızlığı tartışılırken, nükleer silah sahibi olmaktan vazgeçen ülkeler ile nükleer güç haline gelmeyi tercih edenler karşılaştırılır. İsrail, Hindistan ve Pakistan, NPT'ye taraf olmamış ve nükleer silahlanma yolunu seçmiş ülkelerdir. Kuzey Kore, taraf olduğu bu sözleşmeden 2003 senesinde çekilme kararı almıştır. Öte yandan, Güney Afrika Cumhuriyeti nükleer silah programını kendi rızası ile 1989 senesinde sonlandırarak NPT'ye taraf olmuştur. 1980'leri siyasi çalkantılar ve askeri cunta yönetimi altında geçiren Brezilya ve Arjantin, yürüttükleri gizli nükleer programlara 1991 senesinde bir son vererek Brezilya-Arjantin Nükleer Materyallerin Muhasebesi ve Kontrolü Ajansı'nı (the Brazilian - Argentine Agency for Accounting and Control of Nuclear Materials - ABACC) kurmuşlardır. Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu da (International Atomic Energy Agency - IAEA) paydaş kuruluş olarak katkı sağlamaktadır. Kazakistan, Ukrayna ve Belarus, Sovyetler Birliği'nden miras aldıkları nükleer cephanelerden 1992 senesinde Lizbon Protokolü'nü imzalayarak vazgeçmişler ve NPT'ye taraf olmuşlardır (Sidhu, 2008). Bu örnekler gösteriyor ki, NPT, nükleer silahsızlanma bağlamında dünya barış ve güvenliğine birtakım katkılar sağlamıştır. Ancak, hâlâ beş tanesi NPT'ye taraf olmak üzere (ABD, Rusya, Çin, İngiltere ve Fransa) toplam dokuz nükleer silah sahibi ülke bulunmaktadır.

Nükleer silah kullanımının caydırılması konusunda uzmanlar hemfikir olsalar da, alanyazın, bunun yöntemi konusunda çok ciddi bir ayrıma düştüklerini göstermektedir. Bir kısım uzmanlar, nükleer silahların varlığının tamamıyla ortadan kaldırılması gerektiğini, çünkü herhangi bir kullanımın âfetsel sonuçlar doğuracağını savunmaktadırlar. Klasik realizmin uluslararası platformu en iyi tanımladığına katılan diğer kamp ise, nükleer silahsızlanma idealini ütöpik bulmakta; nükleer savaştan kaçınmanın en iyi yolunun nükleer silahlanma olduğunu savunmaktadır. Bu düşünceyi ilk ortaya atanlardan biri olan Waltz, nükleer devletlerin bu gücü bulundurma nedenlerinin kullanmak değil caydırma olduğunu öne sürmekte; bir silahın olası bir saldırıyı caydırma potansiyelinin silahların en kullanışlı hâli olduğunu vurgulamaktadır. Bu görüşünü de zengin kişi analojisi ile desteklemektedir: Çok parası olan birisi eğer az miktarda para harcayabiliyorsa, zenginliği anlam ifade etmez; kişi ancak çok para harcayabiliyorsa zengindir (Waltz, 1967). Bu çerçevede, Waltz'a göre bir devlet için güç, fiziki kaynak üstünlüğüdür. Nükleer

silah bağlamında değerlendirirsek; bir başka devlete güç uygulayıp uygulamama seçimini tek başına elinde bulundurmasıdır. Gücün kaynaklarla denk tutulması, gücü ölçülebilir bir hale de getirmektedir. Dünya kamuoyu, nükleer cephaneliklerinin büyüklüğüne göre ülkeleri en güçlüden aşağıda doğru bu şekilde sıralayabilirler. Morgenthau (1978) da gücün araç değil amaç olması halinde siyasi hedeflerin yakalanabileceğini savunmaktadır. Klasik realistler, Soğuk Savaş dönemindeki uzun soluklu saldırmazlığın sebebi olarak da tarafların ellerinde bulundurdukları nükleer silahları göstermektedirler. Kaplan (1991) veya Morgenthau (1961) gibi realist yazarlar, nükleer silahlanma yarışı vasıtasıyla dengelerin korunduğunu, savaşın önüne geçildiğini belirtmektedirler. Bu bağlamda nükleer silahlar ne kadar çoksa barışın korunması o kadar mümkündür görüşü ağırlık kazanmaktadır (Sagan ve Waltz, 2003). Özetle, nükleer silahlar çağında kendine yöneltilcek bir saldırının, savaşın önünü kesmenin en kolay yolunun nükleer silahlanma olduğu görüşü dikkat çekmektedir. Morgenthau (1961), nükleer bir savaşın fiziksel ölümün ötesinde, ulus devletin de sembolik ölümü anlamına geleceğini vurgulamaktadır.

2.1 Popülizm

Dünyanın çeşitli köşelerinde çoğulcu demokrasilere ket vurarak etkisini kuvvetle göstermeye başlayan sağ-popülist hareketler, peronizm olarak da bilinen klasik popülizmden bazı açılardan farklı bir model sergilemektedir. Başta Arjantin lideri Juan Domingo Perón olmak üzere, Brezilya'da Getúlio Vargas, Meksika'da Lázaro Cárdenas, Peru'da Víctor Raúl Haya de la Torre, Kolombiya'da Jorge Eliécer Gaitán ile, diğer bir deyişle Güney Amerika ile, özdeşleşmiş olan klasik popülizm, diğer adıyla peronizm ya da cardenizm, temel olarak sosyal adalet üzerine kurulmuş kavramlardır. Knight'ın deyimiyle ise bu bir siyasi stildir (Knight, 1998, s. 226). Mudde'nin tanımına göre de, merkezi zayıf tutan bir ideolojidir; toplumun iki homojen ve birbirine karşıt gruba ayrılması ile tesis edilir (Mudde, 2007, s. 23). Peronizm hareketinin taşıyıcılığını işçi sınıfı yapmaktaydı. Yolsuzluğa bulaşmış baskın sınıfa karşı; dürüst ve sade insanların birleşmesi hareketiydi, ki ismini de buradan almaktadır. Yönetici elitler ile yönetilenler yani sade halk, arasındaki uçurum bu tarz popülizmin fitilini ateşlemiştir. Popülist liderler, "politikanın volenté générale'in(halkın iradesi) yansıması olması gerektiğini savunmuşlardır" (Mudde, 2007, s. 23). Bu liderler, kendilerini milletin kurtarıcısı olarak resmederken; karşıtlarını ise millet düşmanı olmakla suçlamışlardır (Conniff,2012, s. 23). Bu 'millet düşmanları', halkın elinden "egemenlik haklarını, değerlerini, refahını, kimliğini" aldıkları için düşmanlaştırılmışlardır (Albertazzi ve McDonnell, 2007, s. 3). Bu akım, dekolonizasyon ve anti-emperyalizm tartışmaları içerisinde serpilmiştir. Sosyo-ekonomik koşullar ile çiftçi ve işçinin geleceğine duyulan endişe belirleyici etkenler olsa da kentli sınıfların geniş katılımını da içermektedir (Weyland, 2001, s. 1-22).

Günümüzde yükselen popülizm ise, yukarıda anılan Peronist popülizmden pek çok anlamda ayrılmaktadır. Neo-popülizm, en temel anlamda, klasik işçi sınıfı retoriğinden uzak bir zemin üzerine kurulmaktadır. Sol hareketler son olarak İngiltere'de Tony Blair ve Almanya'da Gerhard Schröder ile görülmüştür; ve bu akımlar son dönemde düşük profilde kalmışlardır. Bunun başlıca nedeni olarak ekonomik güvensizlik öne çıkmaktadır (Inglehart ve Norris, 2016). 2007'de ABD'de ilk sinyallerini vermeye

başlayan ve 2008 itibarıyla Avrupa'ya sığıp oradan da neredeyse tüm dünyayı etkisine alarak küresel bir kimlik kazanan ekonomik kriz, mavi yakalı seçmenin bugünkü sağ temayülüne yol açan ilk etkidir. Bütün AB ülkeleri genelinde 2007-2008 senelerine kadar yüksek refah seviyelerine işaret eden mikro iktisadi indikatörlere baktığımızda görüyoruz ki, kişi başına gayrisafi yurtiçi hasılanın 2007'de çakılması ve 2015 senesine kadar 2008'deki seviyeye yeniden ulaşamaması somut olarak ortadadır (Ek: 1). Bu refah erozyonu, AB vatandaşlarının Birlik'e duydukları güveni sarsmıştır. Üstelik, AB vatandaşları, bu kaybolan refahtan mültecileri sorumlu tutmaktadırlar.

9/11 saldırılarının ardından Amerika'nın Terörle Savaş politikası çerçevesinde başlattığı Afganistan müdahalesi ile güvenlik kaygısı dârefah kaygılarının yanı sıra yükselmeye başlamıştır (Cole, 2007). Amerika'nın Afganistan ve Irak müdahaleleri sonrasında yaşanan mülteci dalgaları, 2011'de Suriye iç savaşının ortaya çıkması ile yerini mülteci krizine bırakmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) verilerine göre şu anda dünya üzerinde 4,9 milyon Suriyeli mülteci bulunmaktadır (UNHCR, 2017). Mevcut dönemde, ABD'de ve AB ülkelerinde güvenlik kaygılarının temelinde mülteci akınının olduğunu görmekteyiz. PEW Araştırma Merkezi'nin, BM Mülteciler ve Göçmenler 2016 Zirvesi için 10 Avrupa Birliği (AB) ülkesinde yürüttüğü anket, Avrupalıların %59'unun, mülteci akınının ülkelerinde terörü ve devletlerinin sırtındaki yükü artıracığına inandıklarını ortaya koymuştur (PEW Research Center, 2016).

Söz konusu ankete katılanların tamamının yaklaşık %50'sine ve çarpıcı bir örnek olarak Macaristan'dan katılanların %80'ine göre bunun sebebi, mültecilerin onların işlerini ellerinden alacak ve sosyal yardımlardan faydalanacak olmalarıdır. Aynı araştırma, Müslümanlara karşı daha menfi bakışı olanların, ülkelerindeki mülteci varlığından daha fazla endişelendiğini göstermektedir. Örneğin, İngiltere'de Müslümanlara dair negatif görüşe sahip kimselerin %80'inin Irak ve Suriye'den gelen mültecilerin ülkeleri için büyük tehdit olduğunu düşündüklerini gösteriyor. Araştırmanın sağladığı bir diğer veri de AB ülkelerinde ikamet edenler, artan etnik ve milli çeşitliliğin ülkelerini yaşamak için daha iyi bir yer yapmadığını düşündüklerini ortaya çıkarmıştır. Hattâ Yunanistan, İtalya ve Macaristan verilerine göre; çeşitlilik, ülkeleri yaşamak için kötü bir yer haline getirmektedir. Araştırmaya düşülen not, Amerikalıların %58'inin artan çeşitliliğin, ABD'yi yaşamak için daha iyi bir yer yaptığını düşündüklerini ortaya koyuyor.

Ankete katılanların büyük bir ağırlığı, AB'nin mülteci krizini göğüslemede çok aciz kaldığını dile getirmişlerdir. Son dönemde AB içerisinde baş gösteren popülist hareketlere yakından bakacak olursak, gördüğümüz manzara şöyledir: Macaristan'da özellikle mültecilerin gelişini engellemek için sınıra tel örgü çektiren Viktor Orban; Polonya'da yine mülteci karşıtı sert söylemleri ile tanınan Hak ve Adalet Partisi (PiS) ile Kukiz15 Hareketi; Avusturya'da Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oylarını büyük ölçüde artıran, eski bir Nazi SS generali tarafından kurulmuş olan Özgürlük Partisi ve lideri Norbert Hofer; Almanya'da başta medya tarafından ciddiye alınmazken seçimlerde %14,2 oranında oy almayı başaran ülkenin yeni sağ olarak anılan Almanya için Alternatif; Hollanda seçimlerini kaybetmiş de olsa, İslam ve Türk düşmanlığı

içeren konuşmaları ile parlamentodaki sandalye sayısını yüzde otuz oranında artıran Özgürlük Partisi ve lideri Geert Wilders, Fransa'da etkisini günden güne artırarak Nisan ayında cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura geçen Marine Le Pen ve partisi Ulusal Cephe bunların arasındadır.

Bu söylemler ile ortaya çıkan siyasi hareketler, toplum nezdinde kabul görmektedirler. Örneğin, Almanya'da Frauke Petry'nin önderliğindeki 'Almanya için Alternatif' Partisi (Alternative für Deutschland - AfD) İslam ve göç karşıtı keskin söylemleri ile öne çıkmaktadır. Petry'nin Ocak 2016'da, Almanya'ya illegal yollardan giren sığınmacıların ihtiyaç halinde vurularak durdurulması söylemi kayda geçmiştir (Die Zeit Online, 2016). AfD, Angela Merkel'in partisi olarak bilinen Hıristiyan Demokrat Parti'ye karşı (Die Christlich Demokratische Union Deutschlands - CDU) Eylül 2017'de yapılacak seçimlerde önemli bir rakip olmaktadır.

Milliyetçilik yatkinliğinin, küreselleşme akımının etkisiyle zayıfladığı çeşitli çalışmalarla ileri sürülmüştür (Ariely, 2012). Bugün ise, ülkelerin, küreselleşmenin bu etkisinden uzaklaştığını; halkların, Avrupalılık gibi bölgesel kimliklerinden sıyrılarak yeniden milli kimliklerine dönmeye başladıklarına şahit oluyoruz. Bu yönelişte mülteci akımının etkisi yadsınmaz ölçüdedir. Mülteci akını, yukarıda anılan anket sonucunda da görüldüğü üzere, dışarıdan gelen tehdit algısını yükselterek yabancı düşmanlığına yol açmaktadır. Kimlikler üzerinde bir bunalım yaratarak, öz kimliğini diğerlerinden üstün tutmaya, kimliğin tanındığı refahı diğer milletlerle paylaşmak istememeye yol açmaktadır (Smith, 2003). Halkların güvenlik ihtiyacı artmaktadır. Yabancıları ülke dışında tutarak, sosyal refahı paylaşmama ve güvenliği temin etme sözü veren liderler de bu nedenle halkın desteğini almaktadırlar.

Mülteci akımının bir güvenlik tehdidi algısı yaratmasının nedeni ise terörizmdir. Orta Doğu menşeli örgüt mensuplarının pek çok Avrupa şehri ve ABD'nin çeşitli bölgelerinde gerçekleştirdikleri terör eylemleri silahlı halkı hedef alarak büyük korku yaratmıştır. Orta Doğu bölgesinden gelen Müslüman göçmen, Batı'da potansiyel terörist olarak görülmeye başlanmıştır. Mülteci krizi ve artan terör olayları, Batı algısında eşleştirilmiştir (Nail, 2016, s. 158-160). ABD ve Avrupa'da, siyasilerin göçmen akımını Marine Le Pen'in söylediği gibi barbar istilası gibi nitelendirmelerle tanımlaması halkları tarafından belli düzeyde kabul görmüştür (The New York Times, 2015). Hem terör hem mülteci akını, her iki krizin de ulus devleti zorlayan yönlerini olması milliyetçiliği önemli ölçüde körüklemiştir. Göçmen ve terörist denk tutulmuş; göçmen, radikal dinci olarak görülünce bunun karşısında denge unsuru olarak hiper-milliyetçi belirlemiştir (Nail, 2016, s. 164).

Popülizmin yükseldiği ülkelerde kutuplaşma gözle görünür somutluğa varmış durumdadır. 'Biz' ve 'diğerleri' ayrımı toplumları bölmüştür. Bir yanda 'halkın gerçek temsilcileri' ve diğer yanda 'halk düşmanları' vardır. Bu 'halk düşmanları,' yabancı düşman ve tehditleri ülkeye çekmekle suçlanmaktadırlar. Bunlar, çok-kültürlülüğe sıcak bakan gruptur. 'Topluma fitneyi çağırın' belirli bir etnik, dini, milli vb. grubun mensupları da olabilirler (Ranciere, 2016, s. 102). Örneğin Hollanda'da seçim kampanyasında aşırı sağcı lider Geert Wilders, her türlü siyasi vb. elite karşı Henk ve Ingrid'i yani Ahmet Mehmet gibi sıradan halkı temsil etme iddiasındaydı (Die Zeit Online, 2017). Fransa'da Ulusal Cephe (Front

National)seçim kampanyasında 'Fransa'nın küçük insanların' (le petit peuple de France) partisi olma vaadiyle ortaya çıkmıştır. Sağ popülizmde lider ile halk arasındaki bağlar, tıpkı Peronizm'de olduğu gibi çok güçlüdür. Knight, klasik popülizm ve neo-popülizmin kesiştiği en önemli noktanın, yöneten ile yönetilen arasında kurulan yoğun bağlar olduğunun altını çizer (Knight,1998, s. 227). Toplumdaki bu kutuplaşma ve 'öteki' kavramı üzerinden belirlenen dahili ve harici hasımlar yükselen sağ popülizmin en önemli öğeleridir. Örneğin, İtalya'da Beş Yıldız Hareketi'nin (Movimento 5 Stelle, M5S) lideri Beppe Grillo, ülkedeki üç fitneçiyi 'gazeteciler, sanayiciler ve siyasilere' olarak ilan etmiştir (The New York Times, 2014). Amerika'dan Hindistan'a, dünyanın değişik köşelerinde kendini göstererek yayılan neo-popülizm, körüklediği 'öteki' algısı ile düşmanlık algısını canlı tutmaktadır. Böylelikle de nükleer silahların küresel olarak yasaklanmasının önüne aşılması güç bir set çekmektedir.

2.2 Nükleer güç sahibi ülkeler ve neo-popülizm

Dünya üzerinde, nükleer silah sahibi dokuz devlet bulunmaktadır. Bunların beş tanesi, yani A.B.D, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması (NPT) kapsamında tanınmış ülkelerdir. Hindistan, Pakistan ve Kuzey Kore bu anlaşmaya taraf olmayan nükleer silah sahibi ülkelerdir. İsrail ise, nükleer belirsizlik politikası izleyen ancak nükleer silahları olduğu var sayılan bir diğer ülkedir. Ayrıca, NATO çerçevesinde bazı üye ülkelerde nükleer silahlar konumlandırılmıştır.

Söz konusu dokuz ülkede popülizmin izlerini aramak üzere yola çıktığımızda ilk olarak son yıllarda yaşadıkları siyasi değişiklikler öne çıkmaktadır. A.B.D.'de, Müslüman ülkelerden gelenlerin potansiyel terörist muamelesi görmesi gerektiğini savunan, Meksika ile ABD arasına bir duvar örerek oradan gelen göçmen akımını durdurmayı amaçlayan Donald Trump'ın aday olması ve başkan seçilmesi önemli bir gelişmedir. İngiltere'nin, AB'nin mülteci krizi ile başa çıkma stratejisini başarısız bularak Birlik karşıtı bir kimliğe bürünmesi Brexit'e yol açmıştır. Her ne kadar Fransa seçimlerinde nihai başarıyı elde edemese de sağcı lider Marine Le Pen başkanlık seçiminde en kuvvetli adaylardan birisi olarak öne çıkmıştır. Rusya ve Çin ise otoriter rejimleri ve Batı'ya karşıt güç olma güdüsüyle dikkat çekmektedirler. Bu devletlerin ortak özelliklerinden bir tanesi, üst düzeydeki dış ve iç tehdit algıları ve bunun neticesinde yabancı düşmanlığı ve ırkçılık gibi eğilimlerinin yüksek (ya da yükselişte) olmasıdır.

Nükleer güç sahibi ülkelerdeki siyasi gelişmelerin, nükleer silahsızlanmayı nasıl imkansızlaştırdığını tartışmadan önce vurgulamak gerekir ki, nükleer silahlanmanın nedenlerini araştıran yazına güç odaklı yaklaşımı ile realist okul damgasını vurmuştur. Realistlere göre, devletler anarşik uluslararası düzende varlıklarını sürdürebilmek ve hayati çıkarlarını savunabilmek için silahlanmaktadırlar. Ortaya çıkması muhtemel her tehlikeyi caydırmanın en etkili yolu budur. Güvenliğin temini için mümkün olan en kuvvetli, garantilive boy ölçüşülemez önlem nükleer silahlanmadır. Gücün, özellikle askeri gücün maksimize edilmesi, o ülkenin âli çıkarlarına hizmet eder (Dunn ve Kahn, 1976). Nükleer silahlar, bir devletin bekasının garantörüdür. Bu, hem saldırgan (ofansif) hem de savunmacı (defansif) realistler tarafından böyle kabul edilmektedir. Hymans tarafından geliştirilen psikolojik teoriye

göre de kimi liderler, o milletin diğer (bazı) milletler ile doğal düşman olduğunu var sayar. Aynı zamanda kendi milletini de yine doğası itibariyle, diğerlerinden üstün ya da eş kuvvette görür. Böyle liderler için, nükleer silah sahibi olmak basit bir çıkar, yani maliyet – kazanç hesabından da ötedir. Bu liderler korku ve gurur güdüsüyle hareket ettiklerinden, nükleer silah sahibi olmak onlar için uluslararası toplumda kendini ortaya koyma ve kendini ifade etme aracıdır (Hymans,2006, s. 2). Örneğin, İran, İslam Devrimi'nden bu yana kendisini Batı karşıtlığı üzerinden tanımlamaktadır. İran'ın nükleer silah sahibi olması (ya da belirsizlik oluşturarak varmış havası yaratması) karşıt durduğu, başta A.B.D. olmak üzere pek çok ülke ile güçlerinin denk olmasına ya da olduğu izlenimi uyandırmasına yol açacaktı. Nükleer silah sahibi olmak yönündeki çabalarını her platformda yalanlasa da, en azından (barışçıl) nükleer kapasitelere sahip olmak İran için bir milli gurur vesilesi haline gelmişti (The New York Times, 2005).

2.3 Nükleer milliyetçilik

İç siyaset dış politikayı belirlemede önemli bir etkidir. Nükleer silahlanma kararında etkili bir faktör olduğu da -bu alandaki ampirik araştırmaların yetersizliğine rağmen- yoğun olarak tartışılmaktadır. Nükleer silahlanmada iç siyaset teorisinin yeterince gelişmemiş olması özellikle Scott Sagan tarafından şiddetle vurgulanmaktadır (Sagan, 1997, s.64). Nükleer silahlanmada bürokratik süreçlerden, kamuoyu davranışına, muhalefet söylemine kadar çeşitli kademelerin anlamlandırılarak nükleer silahsızlanma stratejilerine yerleştirilebilmesi için bu açığın kapatılması gerekmektedir.

Bir grup araştırmacıya göre, devletler halkın hoşuna gitmeyecek durumlardan dikkati başka bir yöne çekmek amacıyla nükleer silahlanma tartışmasını gündeme getirirler (Dunn ve Kahn, 1976; Sagan ve Waltz, 2003). Bunun da ötesinde, nükleer silahlanma programlarının milliyetçi eğilimleri arttırdığı düşüncesi de hatırı sayılır derecede taraftar toplamakta, Nükleer milliyetçilik tanımlaması da kimi makalelerde karşımıza çıkmaktadır (Ritchie ve Pelopidas, 2015; Hayes ve Bruce, 2011; Baktiari, 2010). Nükleer silah sahibi olarak tanınan ülkelerin, dünya siyasetinde belirleyici rol oynayan aktörler oldukları şüphe götürmez. Üstelik bu ülkelerin, BM Güvenlik Konseyi (BMGK) çerçevesinde, gerek gördükleri hallerde uluslararası toplumun güvenliğinin ve düzenin korunması çeşitli müeyyideler uygulayabilen bir grup oluşturduklarını da biliyoruz. Dolayısıyla, bu ülkeler ellerinde bulundurdukları uluslararası saygınlık ve gücün en azından bir bölümünü nükleer silahlarına borçludurlar. Nükleer silah sahibi olmayan ülkeler isenükleer bir silahlanmanın kendilerini bu devletlerle denk bir güç ve saygınlık seviyesine çıkaracağını varsaymaktadırlar. Bir ülkenin nükleer silahlara sahip olmasının o ülkeye bölgesel ve hatta küresel önem kazandırdığı argümanı da öne çıkmaktadır. Özellikle, Hindistan, Pakistan gibi ülkelerin aldıkları nükleer kararlarda bunun önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Perkovich, 1999; Nizamani, 2000a; Nizamani, 2000b).

Hindistan ve Pakistan'ın nükleer silahları edinme sürecinde ve geçtiğimiz on yılda İran'ın yarattığı nükleer belirsizlik safhasında net olarak görülmektedir ki, nükleer silahların dâhili kamuoyunu heyecanlandıran bir yönü vardır. Hindistan ve Pakistan vakalarında, ülkelerin iç karmaşa yaşamalarına

karşın, izledikleri nükleer silah geliştirme programları sayesinde milliyetçi hislere hitap ederek milli birliği önemli ölçüde sağladıkları görülmektedir (Sheikh, 1994; Chellaney, 1994). Daha yakın bir tarihte gerçekleşen İran örneğinde ise, Cumhurbaşkanı Mahmut Ahmedinejat Nisan 2006'da ülkelerinin uranyumu endüstriyel dereceye kadar zenginleştirdiğini ilan etmiş, halk da sokaklara dökerek kutlamalar yapmıştı (The Guardian, 2006). Aynı şekilde İran İslam İnkılabı'nın 2010 senesinde kutlanan otuz birinci yıldönümünde de Tahran'da yaptığı mitingde zenginleştirme işlemine başladıklarını duyurdu ve Batılı ülkelerin İran'ın ilerlemesinden rahatsızlık duyduğunu ancak İran'ın baltalamalara boyun eğmediğini dile getirdi (CNNTürk, 2010). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, nükleer silah sahibi olan ve olmayan ülkeler, BMGK daimi üyeleri ve diğerleri gibi ayrımlara baktığımızda görüyoruz ki bu silahlarasahip ülkeler diğer ülkeler eşit pazarlık gücüne sahip değildirler. Elleriinde bulundurdıkları bu nevi silahlar bir anlamda üstünlüklerinin de belirtisi olarak değerlendirilmektedir.

Her ne kadar prestij kavramı uluslararası ilişkiler yazını çerçevesinde kimi yazarlarca bilimsellikten uzak bir ifade olarak değerlendirilse de, uluslararası toplumun algıladığı milli gücü artıran etmenler söz konusudur. Özellikle askeri güç, bu etmenler içinde en somut olanıdır. Nükleer silahlar, askeri güç unsurları içinde en ileri noktayı temsil etmektedir ve bu bağlamda, uluslararası ilişkileri de domine etme günü olduğu yadsınmaz. Nükleer silahların, sadece güvenlik bağlamında sağladığı milli katkıların ötesinde, nükleer silah sahibi ülkelerin diplomasi alanında da elinin daha kuvvetli olduğu genel olarak kabul görmüş bir önermedir (Beaton ve Maddox, 1962; Dunn ve Herman, 1976). Bu görüşün halk içinde itibar görmesi, popülizm adına, doğruluğundan da önemlidir. Halklar, ülkenin sahibi olduğu nükleer silahları milli gurur vesilesi olarak görürler. Bu yaklaşım, popülist hareketlerin nükleer silahsızlanmayı engellemesinin temel sebebidir.

Nükleer silahların dengeleyiciliği, caydırıcılığı, dâhili kamuoyu desteği ile milliyetçiliği arttırıcı niteliği bilinirken, neden nükleer silah sahibi ülkeler bundan vazgeçsin sorusuna Sagan'ın 'Devletler neden nükleer silah inşa ederler?' başlıklı makalesinde bir cevap aradığını görüyoruz (Sagan,1996-1997, s. 54-86). Sagan, Güney Afrika örneğini inceliyor ve Güney Afrika'nın nükleer silahlara yönelmesindeki temel amacın, Sovyet yayılcılığını savuşturmak olduğunu tespit ediyor. Güney Afrika'nın nükleer silah programına bir son vererek nükleer cephaneliğini yok etmesine ise, tıpkı realist teorinin öngördüğü gibi, Sovyetler Birliği'nin dağılması ile Güney Afrika'nın tehdit algılarının sonlanması olarak gösteriyor. Arjantin ve Brezilya vakalarını da inceliyor Sagan. Her iki devlet de 1970lerde yürütülen Latin Amerika'da nükleer silahlardan arınmış bölge oluşturma programına sırt çevirerek nükleer silah programları başlatmışlardır. Bu devletler, 1990 senesinde yayınladıkları bir ortak bildiri ile programlarını sonlandırdıklarını açıklamışlardır. Sagan, bu vazgeçişin nedeni olarak bu ülkelerin 1828'den bu yana birbirleri ile hiç savaşmamış olmalarını ve dolayısıyla asal bir düşmanları da olmamasını makalesinde işaret etmektedir. Sovyetlerin dağılmasının ardından, ellerindeki nükleer cephanelikle egemen birer devlete dönüşen Ukrayna, Kazakistan ve Beyaz Rusya örneklerini de mercek altına tutan Sagan, bu devletin nükleer güçten vazgeçme sebeplerinin temel realist açıklamalar ile aydınlatılabileceği

görüştüğüdür.Sagan'a göre, hem bu ülkelerin varoluşunu tehdit eden herhangi bir güç bulunmuyor, yani Rusya'yı varlıklarına tehdit olarak görmüyorlar; hem de A.B.D.'nin sağladığı güvenceler sayesinde kendilerinde nükleer silah bulundurma gereği hissetmiyorlardır.

Nükleer silah sahibi ülkelerdeki neo-popülizm, ülkeleri kendi kabuklarına, yani yerel ya da küresel birliklerden milli tekilliğe çekmektedir. Diğer bir deyişle, iş birliği ya da ortaklıktan ve bunlardan doğacak güvenden uzaklaştırmaktadır.İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma kararı buna bir örnek olarak verilebilir. İngiltere halkının çoğunluğu, AB'nin yaşanan göçmen krizi için ürettiği çözümlerden memnun olmamıştır. Diğer bir deyişle de egemenliğini diğer Avrupa ülkeleri ile paylaşmanın ona zarar getireceği inancından dolayı milli egemenliğe tam olarak yönelme kararı almıştır.Ayrılık düşüncesinin temel motivasyon kaynağı budur. AB'den ayrılarak milli egemenliğin yeniden ve tam olarak tesisi sayesinde küresel sorunlarla daha iyi başa çıkabilecekleri düşüncesi ağırlık kazanmıştır.Bu anlamda popülizm, liberallerin kurguladığı, iş birlikleri sayesinde ülkeleri birbirine yakınlaştıracak küresel yapı fikrine sarsıcı bir darbe indirmiş durumdadır. Bir çok ülke, ulusal egemenliklerine bir an önce dönüş yapmak istemektedirler.İş birliğinin küresel barış getireceği görüşüne güvenmeyen bu yaklaşım, sadece AB için değil, baştanükleer silahsızlanma rejimi olmak üzere tüm bölgesel ve küresel rejimler için bir karşı çıkış niteliğindedir. Bu yeni siyasi tarz, sınırlar ötesi ya da milletler ötesi alanda yapılan paylaşımların milli yetkinliği körelttiği düşüncesini yayarak, milletlere kendini güçsüz ve tehdit altında hissettirmektedir. Bu tehdit hem milli şuura, milli egemenliğe ve milli benliğe yöneltmiş olarak algılanmakta, hem de güvenliğe bir tehdit oluşturduğu düşünülmektedir. Tıpkı Brexit gibi, Donald Trump'ın seçim zaferi de kozmopolit küreselleşmeye bir başkaldırının neticesinde kazanıldığı görünümündedir.

2.4 Ekonominin rolü

Bu tartışmada, popülist eğilimin temelini atan 2008 finansal krizini göz ardı etmemek gerekmektedir. Amerika'da 2007 senesinde ilk sinyallerini veren bu kriz ilk önce A.B.D'de ardından da Avrupa'da etkisini göstermiş ve bütün dünyayı sarmıştır. Bugüne geldiğimizde, özellikle ABD'de ve AB'de kriz öncesi refâhın olumsuz etkilendiği görülmektedir. Donald Trump'ın söylemlerinde, kaybolan refahın sorumlusu olarak başta Çin ve Meksika işaret edilmektedir. Trump, A.B.D'nin üretim sektörünün 1/3'ini kaybetmesine yol açan faktörün, Çin'in, 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) alınması olduğunu dile getirmiştir (Time, 2016). Aynı şekilde, Meksika'dan gelen ucuz iş gücünün Amerikalıların işlerini kaybetmelerine yol açtığını da "bir çocuk bakıcısı ya da herhangi bir işçi tutun, görün asgari ücretin de altında bir maaşa bu insanları çalıştırabilirsiniz" sözleriyle dile getirmiştir (ABC News, 2016).Bunun da ötesinde, Müslümanları da ülkedeki huzursuzluk ve suçların, özellikle de terörün sorumlusu ilan etmiştir. Bu anlamdagerek İngiltere gerek de A.B.D yaşadıkları mağduriyetlerinsorumluluarı olarak dış faktörleri işaret etmektedirler. AB üye ülkelerine göre de bu refah artık Avrasya'ya kaymaktadır. AB vatandaşları, ülkelerinde git gide artan sığınmacıların onları işsiz bırakacaklarını düşünmektedirler. Buna bir son vermenin tüm yolu, popülist liderlere göre, dış güçleri devre dışı bırakmaktır. Göç politikalarını, ticaret

politikalarını, mâli politikalarını belirlerken başka devletlerin etkisi olmaksızın yürütebilecekleri; yani ulusal egemenliği kimseyle paylaşmaksızın kararlar alabilecekleri alanlar oluşturmak istemektedirler.

2.5 Küreselden Yerele Geri Dönüş

Nükleer silah sahibi ülkelerdeki popülist liderler, milli egemenlik vurgusunu yaparken elbette halkın milliyetçilik duygularını da uyandırmaktadırlar. Üstelik bu vurgunun kısmen ırkçılığa, şovenizme yönelik olduğunu söylemek de oldukça mümkündür. En basit şekliyle, ABD Başkanı Trump'ın ülkesini başta Meksikalılara ve ardından da Müslümanlara kapatmaya çalıştığına şahit olunmaktadır. İngiltere ve Fransa gibi Avrupa ülkeleri de kapılarını Suriyeli göçmenlere kapatmak için büyük çabalar harcamaktadır. Bu çabalarda bulunurken, kendi toplumlarını polarize eden hareketler, kendi taraftarlarını 'gerçek halk' olarak adlandırıp karşıtlarını 'halk düşmanları' olarak adlandırmaktadırlar (Müller, 2016).

Mevcut tabloda, popülizmin etkisinde kalarak kozmopolit küresel sistemden kendilerini izole etme, kolektif çatılardan ve iş birliklerinden çekilme eğilimi gösteren devletlerin nükleer silahları milli egemenliğin garantisi olarak görmeleri kaçınılmaz hal aldığı görülmektedir. ABD, Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) Çin'in dâhil edilmesi ile refah erozyonuna uğradıklarını ileri sürerken AB içerisinde seslerini yükselten radikal popülist hareketler de AB işleyişini ve standartları yoğun olarak eleştirmektedirler. Bu esnada insan hakları, insan onuru, bireyin değeri, özgürlük, eşitlik, demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi pek çok kıymeti ırkçı, ayırıcı ve kutuplaştırıcı bir lisanla red etmektedirler. Bu fragmentasyon, uluslararası birlik ve örgütleri iki ateş arasında bırakmaktadır: bir yandan küresel kolektif yapıdan doğacak barış ve üretkenliği savunan liberaller; öte yandan ülkelerini her türlü birlik ve kooperasyondan uzaklaştıran popülist hareketler bulunmaktadır. Küresel yapıdan kendini uzaklaştırmaya çalışan popüler liderler nükleer silahları bırakmak istememektedirler. Ellerinde tuttukları nükleer silahlar, bir yandan uluslararası güvenlik tehditlerini savuşturmaya/caydırmaya yararken, öte yandan da iç siyasette de etkinlik nişanıdır. Kalıcı bir düşman algısını, zenofobiyi, İslam düşmanlığını, göçmen karşıtlığını retoriklerinden eksik etmezken aynı zamanda nükleer silahsızlanmaya yanaşmaları elbette ki tutarlı olmayacaktır.

Düşmanlık algısının perçinlenmesinde Batı ile Rusya'nın arasındaki fay hattının Suriye'de süregelen savaş ile daha da gün yüzüne çıkması da yadırganamaz bir etmendir. NATO füze savunma kalkanı sisteminin geliştirilmesi ve bunun ardından gelen NATO'nun ikinci ve üçüncü genişleme dalgası çerçevesinde Gürcistan ve Ukrayna'nın da NATO şemsiyesine dahil edilmesi gibi hamleler Rusya'nın marjinalleşmesi artırıcı rol oynamıştır. Bunun neticesinde, Rusya'nın Kırım'ı ilhakı gibi tehditkâr hamleler gelmiş ve bu hamleler büyük ölçüde cezasız kalmıştır. Bu süreç, Rusya'nın iç dengelerine de yansımış ve muhafazakâr/milliyetçi kanat daha da güçlenmiştir.

3. Sonuçlar

Uluslararası rejimlerin başarı ve sürdürülebilirliğinin temelindeki etmenler arasında iş birliği ve güven unsurları bulunmaktadır. Yapılan tüm uluslararası (ve diğer) anlaşmalar pacta sunt servanda yani ahde vefa genel prensibi üzerine kurulurlar. Uluslararası rejimler, devletleri bir araya getirerek belirli bir amacı gerçekleştirmek ya da belirli bir sonuçtan kaçınmak için devlet davranışlarını düzenlemeye hizmet ederler. Bu süreçte, devletler yalnız değil birlikte hareket etmek şartıyla davranışlarında değişikliğe giderek statükoyu bozarlar. Ancak, nükleer silah sahibi devletlerde kendini göstermekte olan neo-popülizm, ülkeleri iş birliği yapmaktansa kendi tekil varlıklarına dönmeye itmektedir. Popülizmin ana hatlarını çizmekte olduğu mevcut küresel koşullarda ülkelerin kendilerini diğerlerinden ayırıştırma, yabancı devletlerden 'koruma' ve onları yönetme çabası sürerken, nükleer silahlardan vaz geçmelerini beklemek naiflik olur. İçinde bulunduğumuz dönemi belirlemeye başlayan popülist yönelim, uluslararası nükleer silahsızlanma ve nükleer silahların yasaklanması inisiyatifini de başarısızlığa mahkûm etmektedir. Büyük güçlerde popülizmtaban oluşturduğu dönemlerin savaflara yol açtığı birçok örnekgöz önüne alındığında, yayılmakta olan popülist düzenin de küresel barış, huzur ve istikrara vereceği zararlar endişe uyandırıcıdır. Devletlerin, milli egemenliklerine kapanarak küresel düzenden kopmaya başlamaları uluslararası işbirliklerini baltalamadan önce, küresel sistemin önde gelen diğer aktörleri olan uluslararası örgütler ellerini öncü rol üstlenerek global barış ve huzurun tesisine devletleri ısrarla ve çeşitli araçlarla çağırmaya devam etmelidirler.

Kaynakça

“Across Iran, Nuclear Power Is a Matter of Pride.” *The New York Times*. 29 Mayıs 2005. (13 Nisan 2017).
Bağlantı: <http://www.nytimes.com/2005/05/29/world/middleeast/across-iran-nuclear-power-is-a-matter-of-pride.html>

“AfD will Flüchtlinge notfalls mit Waffengewalt stoppen” *Die Zeit Online*. 30 Ocak 2016. (10 Nisan 2017).
Bağlantı: <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-01/frauke-petry-afd-grenzschutz-auf-fluechtlinge-schiessen>

Albertazzi, Daniele ve Duncan McDonnell (2007). *Twenty First Century Populism: The Specter for Western European Democracy*. London: Palgrave Macmillan.

Ariely, G. (2012). “Globalisation and the decline of national identity? An exploration across sixty- three countries.” *Nations and Nationalism*, 18(3), 461-482.

Baktiari, B.(2010). *Seeking international legitimacy: Understanding the dynamics of nuclear nationalism in Iran*. Nuclear Politics in Iran. Washington: Institute for National Strategic Studies.

Beaton, L.& Maddox J. (1962). *The spread of nuclear weapons*. New York: Praeger.

Chellaney, B.(1994). *India*. Reiss, M.&Litwak R. S. (Der.), *Nuclear proliferation after the Cold War*(s.165-190). Cambridge, MA: Ballinger.

Cole, A.M. (2007). *The cult of true victimhood: From the war on welfare to the war on terror*. Stanford University Press.

Conniff, M. L. (2012). *Populism in Latin America*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.

“Donald Trump’s Speech on Trade” *Time*. 28 Haziran 2016. (22 Nisan 2017)
<http://time.com/4386335/donald-trump-trade-speech-transcript/>

Dunn, L. A. & Kahn H. (1976). *Trends in Nuclear Proliferation, 1975-1995: Projections, Problems, and Policy Options*. Croton-on-Hudson: Hudson Institute.

“Europe’s Right and Left on March to Populism” *The New York Times*. 23 Mayıs 2014. (11 Nisan 2017)
Bağlantı: <https://www.nytimes.com/2014/05/24/world/europe/europes-right-and-left-on-march-to-populism.html>

“For Marine Le Pen, Migration is a Ready-Made Issue” *The New York Times*. 5 Ekim 2015. (2 Ocak 2018)
Bağlantı: <https://www.nytimes.com/2015/10/06/world/europe/for-marine-le-pen-migration-is-a-ready-made-issue.html>

Hayes, P. & Scott, B. (2011). *North Korean Nuclear Nationalism and the Threat of Nuclear War in Korea*. *Pacific Focus*, 26(1), 65-89.

Hymans, J.E. C. (2006), *The Psychology of Nuclear Proliferation: Identity, Emotions and Foreign Policy*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Inglehart, R.&Norris, P. (2016). *Trump, Brexit, and the rise of populism: Economic have-nots and cultural backlash*. Harvard Kennedy School, Faculty Research Working Paper Series. August 2016.

“Iran claims nuclear breakthrough” *The Guardian*. 11 Nisan 2006. (23 Nisan 2017) Bağlantı: <https://www.theguardian.com/world/2006/apr/11/iran>

“İslam Devrimi’nin yıldönümünü milyonlar kutladı” CNNTürk. 11 Şubat 2010. (23 Nisan 2017) Bağlantı: <http://www.cnnturk.com/2010/dunya/02/11/islam.devriminin.yildonumunu.milyonlar.kutladi/563277.0/index.html>

Kaplan, F. 1991. *The Wizards of Armageddon*. Stanford: Stanford University Press.

Knight, A. (1998). Populism and neo-populism in Latin America, especially Mexico. *Journal of Latin American Studies*, 30(2), 223-248.

Morgenthau, H. J. (1961). Death in the Nuclear Age. *Commentary*, 32(3), 231-234.

Morgenthau, H. J. (1978). *Politics Among Nations*. New York: Alfred A. Knopf.

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Müller, J. (2016). *What is populism?* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Nail, T. (2016). A tale of two crises: migration and terrorism after the Paris attacks. *Studies in ethnicity and nationalism*, 16(1), 158-167.

Nizamani, H. K. (2000a). *The Roots of Rhetoric: Politics of Nuclear Weapons in India and Pakistan*. Westport: Praeger.

Nizamani, H. K. (2000b). Describing the Nuclear Elephant: Nuclear Policy and Politics in India and Pakistan. *Millennium: Journal of International Studies*, 29(1), 141-151.

O'Neill, B. (2006). *Nuclear weapons and national prestige*. Cowles Foundation for Research in Economics, Yale University, Discussion Paper no.1560.

Perkovich, G. (1999). *India's Nuclear Bomb: The Impact on Global Proliferation*. Berkeley, California: University of California Press.

PEW Research Center, *European opinions of the refugee crisis in 5 charts*. September 16, 2016. (11 Nisan 2017) Bağlantı: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/16/european-opinions-of-the-refugee-crisis-in-5-charts/>

Ranciere, J. (2016). *The Populism, That Is Not to Be Found*. Badiou, A. vd. (Der.), *What is a People*. New York: Columbia University Press.

Ritchie, N. & Pelopidas, B. (2015). *European Nuclear Nationalism: The UK and France*. Hynek, N. & Smetana, M. (Der.), *Global Nuclear Disarmament: Strategic, Political, and Regional Perspectives* (s. 225-250). London: Routledge.

Sagan, S. D. (1996-1997). Why do states build nuclear weapons? Three models in search of a bomb. *International Security*, 21(3), 54-86.

Sagan, S. D. & Waltz K. N. (2003). *The spread of nuclear weapons: A debate renewed*. New York: Norton.

Sheikh, A. T. (1994). Pakistan. Reiss, M. & Litwak, R. S. (Der.), *Nuclear proliferation after the Cold War* (s. 191-206). Cambridge: Ballinger.

Sidhu, W. (2008). *Chapter 24, Nuclear Proliferation*. Williams, P. (Der.), *Security Studies, an Introduction*. London: Routledge.

Smith, A. D. (2003). *Nationalism and modernism*. London: Routledge.

“Treaty banning nuclear weapons opens for signature at UN.” The UN News Centre. 20 Eylül 2017.(29 Aralık 2017). Bağlantı: http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=57588#.WkXXNIVI_3g

“U.S. leads major powers protesting U.N. effort to ban nuclear weapons” The Washington Post. 27 Mart 2017.(5 Nisan 2017) Bağlantı:https://www.washingtonpost.com/world/national-security/us-leads-major-powers-in-protesting-un-effort-to-ban-nuclear-weapons/2017/03/27/697677bc-1309-11e7-833c-503e1f6394c9_story.html?utm_term=.06f649228f1d

“United States and Allies Protest U.N. Talks to Ban Nuclear Weapons” The New York Times. 27 Mart 2017. (5 Nisan 2017) Bağlantı: https://www.nytimes.com/2017/03/27/world/americas/un-nuclear-weapons-talks.html?_r=0

United Nations General Assembly (2016a). Seventy-first session: General and complete disarmament: Taking forward multilateral nuclear disarmament negotiations. Resolution A/C.1/71/258, 14 Kasım 2016.

United Nations General Assembly (2016b). Resolution adopted by the General Assembly on 23 Aralık 2016. A/RES/71/258. 11 January 2017.

United Nations Treaty Collection. Chapter XXVI/9.Treaty on Prohibition of Nuclear Weapons.(29 Aralık 2017) Bağlantı: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVI-9&chapter=26&clang=_en

UNHCR, Figures at a Glance. (11 Nisan 2017) Bağlantı: <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

UNHCR, Global Appeal: 2017 Update.(11 Nisan 2017) Bağlantı: http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/ga2017/pdf/GA_2017%20Update%20Eng_Book_low-res.pdf

“US election: Donald Trump, Enrique Pena Nieto in Mexican standoff over border wall” ABC News. 1 Eylül 2016.(22 Nisan 2017) Bağlantı:<http://www.abc.net.au/news/2016-09-01/donald-trump-visits-mexico-michael-vincent/7804818>

Waltz, K. 1967. International Structure, National Force, and the Balance of World Power. *Journal of International Affairs* 21(2), 215–231.

Weyland, K. (2001). Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics. *Comparative politics*, 34(1), 1-22.

Wildrich, M.&Taylor,T. (1974).Nuclear theft: Risks and safeguards. Cambridge: Ballinger.

“Willkommen in der Welt von Henk und Ingrid.” Die Zeit Online. 2 Mart 2017. (12 Nisan 2017) Bağlantı: <http://www.zeit.de/politik/ausland/2017-03/geert-wilders-niederlande-pvv-parlamentswahl-pim-fortuyn>

